

درس دوم: ایران و جهان در آستانه دوره معاصر

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. طبقه فقیر جامعه فرانسه در آستانه انقلاب کبیر در قرن ۱۸ م. از پرداخت مالیات معاف بودند. **غلط**
۲. بزرگترین دستاورد انقلاب با شکوه انگلستان، نفی منشاء الهی سلطنت بود. **صحیح**
۳. کریم خان زند با به کارگیری سیاست جنگ و کشورگشایی موجب رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی قلمرو خود شد. **غلط**
۴. ایل افشار در عصر صفوی برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم غزها به نواحی شمال آن دیار کوچانده شدند. **غلط**
۵. نادر شاه افشار شهری را به عنوان پایتخت خود انتخاب نکرد، مشهد و کلات بیشتر محل گردآوری غنایم او بوده است. **غلط**
۶. انقلاب صنعتی اگرچه موجب قدرت و رفاه بیشتر اروپائیان شد اما باعث بهره کشی از کارگران در اروپا گردید. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. مهمترین دستاورد این انقلاب نفی منشاء الهی سلطنت و تعیین اختیارات پادشاه از طرف مجلس بود.	انقلاب باشکوه
۲. از مشکلات این انقلاب گسترش بی رویه شهرها، رشد جمعیت و به وجود آمدن فاصله طبقاتی بود.	انقلاب صنعتی
۳. اهداف انقلاب کنندگان افکار و شعارهای آزادی خواهانه بود.	انقلاب کبیر فرانسه
۴. وی بنیانگذار حکومت گورکانیان هند یا مغولان کبیر بود.	محمد بابر
۵. تزار قدرتمند روس	پتر کبیر
۶. پادشاه انگلستان در زمان مجادله با مجلس این کشور	چارلز اول
۷. اولین رئیس جمهور تاریخ امریکا	جورج واشینگتن
۸. کشور انگلیس در زمان حکومت وی به قدرت اول جهان تبدیل شد.	ملکه ویکتوریا

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. کشورهای اروپایی در قرن ۱۸ م. به بهانه دفاع از حقوق اقلیت ها در امور داخلی ..... دخالت می کردند. **عثمانی**
۲. کریم خان برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را ..... ایران نامید. **وکیل مردم**
۳. در دوره زند نوعی از بناها با کاربرد تفریحی گسترش یافت که به ..... معروف بود. **کلاه فرنگی**
۴. مردم ناراضی و خشمگین فرانسه در سال ۱۸۷۱ م انقلاب خود را با حمله به ..... آغاز کردند. **زندان باستیل**
۵. انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار در کشور ..... آغاز گردید. **انگلیس**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. بزرگترین دستاورد پیروزی انقلاب باشکوه برای پارلمان انگلستان چه بود؟
 الف) لغو نظام سلطنتی و استقرار جمهوریت
 ب) کاهش قدرت پادشاه و شاهزادگان
 ج) **نفی منشاء الهی سلطنت**
 د) لغو امتیازات پرخرج خانواده سلطنتی
۲. نادرشاه افشار پس از شکست دادن افغان ها دست به چه اقدامی زد؟
 الف) خراسان را تصرف کرد
 ب) شورای دشت مغان را تشکیل داد
 ج) **مهپای نبرد با روسیه و عثمانی شد**
 د) تهماسب دوم را از سلطنت خلع کرد
۳. در قرن ۱۹ م. کدام کشور مرد بیمار اروپا لقب گرفت؟
 الف) روسیه **ب) عثمانی** ج) انگلیس د) فرانسه
۴. استعمارگران اروپایی با کدام اقدام توانستند بخش هایی از سرزمین هند را به تصرف خود در آورند؟
 الف) ترویج زبان و فرهنگ خود
 ب) تأسیس شرکت های بزرگ تجاری در هند
 ج) **با غارت کردن ثروت هند**
 د) **دامن زدن به اختلافات قومی و مذهبی در هند**
۵. مردم ایالات متحده آمریکا با تحریکات کدام کشور برای رسیدن به استقلال وارد جنگ علیه دولت انگلیس شدند؟
 الف) روسیه **ب) فرانسه** ج) اتریش د) آلمان

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. در قرن ۱۸ در فرانسه مشاغلی همچون وکالت ، نویسندگی ، طبابت و تجارت جزء کدام طبقه اجتماعی بودند ؟ طبقه متوسط.
۲. نخستین استعمارگرانی که به هند وارد شدند را نام ببرید؟ پرتغالی ها و اسپانیایی ها.

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

وکیل الرعایا: کریم خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را وکیل مردم ایران یا وکیل الرعایا خواند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

۱. دلایل رکود کشاورزی ایران در دوره نادرشاه افشار و رشد و رونق صنایع دستی در اوایل قاجار را مقایسه کرده و در یک سطر نتیجه گیری تاریخی کنید؟ تداوم جنگ های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده به کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی انجامید. (جنگ های داخلی و خارجی، کاهش نیروی انسانی) همچنین، مالیات های سنگینی که از مردم برای تامین هزینه های نظامی گرفته می شد نابسامانی های اقتصادی را تشدید می کرد. با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ های داخلی در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق گرفت. (فروکش کردن جنگ رونق صنایع دستی)
۲. عملکرد نادر شاه و کریم خان زند در رسیدن به قدرت را با یکدیگر مقایسه کنید؟ نادر در زمانی که آشوب های داخلی و هجوم ارتش های بیگانه موجودیت ایران را به خطر انداخته بود وارد میدان شد و ایران را از خطرها و تهدیدهای جدی نجات داد، با این حال توفیق نیافت که زمینه را برای ثبات و امنیت پایدار، انتقال آرام قدرت و تثبیت حکومت افشار پس از خود فراهم آورد. در حالی که کریم خان از سیاست جنگ و کشورگشایی پرهیز کرد در عوض موجبات آرامش، آسایش، رونق ، رفاه و شکوفایی علمی و فرهنگی نسبی قلمرو خود به ویژه فارس را پس از سال ها جنگ و نا آرامی فراهم آورد.
۳. تفاوت و تشابه عقاید و باورهای ولتر و روسو دو روشنفکر فرانسه در آستانه انقلاب کبیر را بنویسید؟ ولتر از اطاعت انسان از عقل و مبارزه با خرافات سخن می گفت، اما روسو بر اهمیت انتخابات تأکید داشت و تشکیل حکومت حاصل قرارداد اجتماعی می دانست.

اظهار نظر و قضاوت.

به نظر شما کشورهای اروپایی به چه بهانه ای در امور داخلی امپراتوری عثمانی دخالت می کردند؟ به بهانه دفاع از اقلیت های این کشور.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

نقشه های تاریخی ایران در دوره های نادرشاه افشار و سلسله زندیه را با هم مقایسه کرده، سه مورد از تفاوت های آنها را بنویسید.

- ۱- وسعت خاک ایران در زمان افشاریه نسب به دوره زندیه ۲- حکومت ایران در زمان نادرشاه یکپارچه بود، اما در دوره زندیه همزمان با این سلسله، در شرق ایران شاهرخ افشار، احمدخان دورانی و خانات بلوچ حکومت داشتند ۳- در زمان افشاریه ایران در شرق با هند هم مرز و همسایه بود، در حالی که در زمان زندیه حکومت های مستقل نواحی شرقی مانع از این همسایگی شده بود ۴- در زمان افشاریه بخش هایی از غرب و شرق دریای خزر جز خاک ایران بود در حالی که این مناطق در زمان زندیه از ایران جدا شده بود ۵ در زمان افشاریه مرز ایران در شمال غرب تا به دریای سیاه گسترش یافته بود اما در زمان زندیه چنین نبود.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. یکی از عواملی که موجب رونق اقتصادی در دوره کریم خان زند شد را بنویسید؟ آرامش و ثبات سیاسی نسبی - کاهش مالیات ها - دربار کم تجمل - تلاش کریم خان برای تثبیت قیمت کالاها.
۲. انقلاب صنعتی سبب دو پدیده اقتصادی و اجتماعی شد، یک مورد آن را بنویسید؟ ۱- گسترش استعمار و غارت کشورهای آسیایی و آفریقایی ۲- افزایش استثمار و بهره کشی از کارگران (در داخل اروپا)
۳. یکی از اقدامات پترکبیر برای قدرتمند شدن روسیه را نام ببرید؟ ۱- استخدام کارشناسان اروپایی ۲- تأسیس مدارس و دانشگاه های جدید ۳- تقویت ارتش به ویژه نیروی دریایی این کشور ۴- گسترش سرزمین روسیه و دستیابی به دریاهای آزاد.
۴. مهم ترین شرایط نادر افشار در دشت مغان برای پذیرفتن سلطنت چه بود؟ (دو مورد) ۱- موروثی شدن سلطنت در خاندان او ۲- حمایت نکردن بزرگان و روسای طوایف از خاندان صفوی ۳- حل اختلافات ذهبی با دولت عثمانی.
۵. دو مورد از علل ناکارآمدی سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه را بنویسید؟ حاکمیت عناصر ایللی، غلبه تفکر نظامی

گری، بی ثباتی سیاسی، کوتاه بودن دوران استقرار سلسله های مذکور.

۶. در سده ۱۸ م. کدام کشورهای اروپایی وارد هندوستان شدند و با تأسیس شرکت های بزرگ تجاری به نام کمپانی هند شرقی فعالیت های استعماری خود را گسترش دادند؟ فرانسه، هلند و انگلستان.
۷. بزرگترین دستاورد انقلاب باشکوه انگلستان چه بود؟ نفی منشأ الهی سلطنت و شناخته شدن مجلس به عنوان منشأ قدرت و تعیین کننده اختیارات شاه.
۸. هدف نادرشاه افشار از استخدام جان التون انگلیسی چه بود؟ درصد درآمد از دانش آنان در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند.
۹. چرا طبقه متوسط کشور فرانسه در آستانه انقلاب از طبقه ممتاز به شدت ناراضی بودند؟ زیرا طبقه ممتاز برایشان امتیازی قائل نبودند.
۱۰. یکی از دلایل ناکامی نادرشاه افشار برای ایجاد ثبات و امنیت پایدار در ایران را بنویسید. ۱- اشتغال پیوسته او به جنگ ۲- مالیات های اضافی که از مردم برای تأمین هزینه های جنگ گرفته می شد ۳- بدگمانی وی به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان .

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایذه